

T.C.
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
DİYANET AKADEMİSİ
Eğitim Programları ve Koordinasyon Daire Başkanlığı

ETKİLİ HUTBE SUNUMU
HİZMET İÇİ EĞİTİM PROGRAMI

ANKARA-2023

Bu programın uygulanması 16.06.2023 tarihli ve 3882953 sayılı onay ile uygun görülmüştür.

İÇİNDEKİLER

PROGRAMIN ADI.....	4
PROGRAMIN DAYANAĞI.....	4
PROGRAMIN HEDEFİ.....	4
PROGRAMIN GENEL AMAÇLARI.....	4
PROGRAMIN YAPISI.....	4
KATILIMCILAR.....	5
EĞİTİCİLER.....	5
KURSUM DÜZENLENECEĞİ YER.....	5
PROGRAMIN KAZANIMLARI.....	5
PROGRAMIN UYGULAMA ESASLARI.....	6
ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR.....	6
PROGRAMIN İÇERİĞİ.....	7
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	9
YARARLANILABİLECEK KAYNAKLAR.....	9

PROGRAMIN ADI

- Etkili Hutbe Sunumu Hizmet İçi Eğitim Programı

PROGRAMIN DAYANAĞI

- 633 Sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 7/A ve 10/B maddeleri
- Diyanet Akademisi Hizmet İçi Eğitim Yönetmeliği

PROGRAMIN HEDEFİ

- Nitelikli ve etkileyici hutbe sunma becerisi kazandırılarak din görevlilerinin irşat hizmetlerini daha etkin ve verimli bir şekilde sunmaları hedeflenmektedir.

PROGRAMIN GENEL AMAÇLARI

Bu programı başarı ile tamamlayan kursiyeri;

- Etkili hutbe sunmanın gerektirdiği bilgi, beceri ve yetkinliklere sahip olan,
- Etkili hutbe sunumuna uygun ilke, yöntem ve teknikleri uygulayabilen,
- Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanabilen,
- Hutbelerin muhatap kitle üzerindeki etkililik düzeyini değerlendirebilen,
- Din hizmetlerinin etkili yürütülmesine katkıda bulunan,
- Görevinin gerektirdiği düzeyde iletişim, rehberlik bilgi ve becerisine sahip olan,
- Temsil kabiliyeti yüksek, kurum kültürü ve aidiyet bilinci gelişmiş olan,
- Yürüttüğü çalışmaların sonuçlarından hareketle kendi iş ve işleyişi ile ilgili öz değerlendirme yapabilen,
- Kur'an ve sünnet temelinde İslam medeniyetinin geçmiş birikimini de dikkate alarak aşırılıklardan uzak, kuşatıcı bir dil ekseninde İslam'ın bir bütün olarak doğru anlaşılmasına katkı sağlayan,

personel olarak yetiştirmektedir.

PROGRAMIN YAPISI

- Program teorik ve uygulama olmak üzere iki alandan oluşmaktadır.
- Etkili Hutbe Sunumu Hizmet İçi Eğitim Programı teorik alan konuları 18, uygulama alanı 6 olmak üzere toplamda 24 kredi olarak yapılandırılmıştır.

KATILIMCILAR

- Diyanet İşleri Başkanlığı taşra teşkilatında imam-hatip ve müezzin-kayyım unvanlarında görevli personel

EĞİTİCİLER

- Diyanet Akademisi eğitim görevlileri, vaizler ve rehber öğretmenler başta olmak üzere alanında uzman diğer personel ile yükseköğretim kurumları öğretim elemanı ve alan uzmanları

KURSUN DÜZENLENECEĞİ YER

- Diyanet Akademi Merkezleri ve Müftülükler

PROGRAMIN KAZANIMLARI

- Hutbe ve hatiplik kavramlarını açıklar.
- Dini hitabette hutbenin önemini kavrar.
- Usulüne uygun hutbe sunar.
- Hutbe sunumunda kullanılan yöntem ve teknikleri açıklar.
- Hutbe sunumunda dikkat edilecek hususları kavrar.
- İncelediği veya dinlediği bir hutbeyi hitabet tekniği açısından değerlendirir.
- Sesin özellikleri ve yapısı hakkında bilgi sahibi olur.
- Doğru nefes alma yöntemlerini uygular.
- Hutbe sunumunda iletişim ve ses becerilerine sahip olur.
- Hutbe sunumunda sesini doğru ve etkili kullanır.
- Mikrofonu etkili ve doğru kullanır.
- Türkçe metni doğru okuma usul ve esasları hakkında bilgi sahibi olur.
- Hutbe sunumunda Arapça metinleri doğru telaffuz eder.
- Hutbe sunumunda karşılaşılan yaygın hataları fark eder.
- Hutbe sunumunda beden dili, görsel iletişim vb. hususların önemini fark eder.

PROGRAMIN UYGULAMA ESASLARI

- Program, eğitimin süresi ve konuların kredileri göz önünde bulundurularak uygulanmalıdır.
- Programda yer alan konular muhatabın seviyesi, programın genel amaçları ve kazanımları ile öğretme-öğrenme sürecinde dikkat edilmesi gereken hususlar çerçevesinde işlenmelidir.
- Programın uygulanmasında yetişkin eğitimi ve aktif öğretim yöntemleri esas olmalıdır.
- Programın uygulanması sırasında konuların özelliğine göre alanında uzman kişilerden yararlanmaya dikkat edilmelidir.
- Öğrenme-öğretme sürecinde kullanılacak yöntem ve tekniklerde işlevsellik esas alınmalı, konuların içeriği dikkate alınarak soru-cevap, grup çalışması, tartışma, araştırma ve sunum gibi farklı yöntem ve teknikler uygulanmalıdır.
- Kursiyerlerin gelişim düzeyleri takip edilerek, yeterli olmadıkları hususlar kendilerine fark ettirilmelidir.
- Konuların anlatımında personelin yaygın din eğitimi hizmeti yürütürken karşılaşılabilecekleri soru ve sorun alanlarına yoğunlaşılmalıdır.
- Programın uygulama alanında her bir katılımcıya uygulama imkânı verilmeli, böylece bilgilerin pekişmesi ve davranış haline getirilmesi sağlanmalıdır.
- Kursiyerlerin derse aktif bir şekilde katılımını sağlayacak gerekli motivasyon ve rehberlik yapılmalıdır.
- Kursiyerlerin öğrenmelerini desteklemek için uygun kaynaklar, araç-gereç ve teknoloji kullanılmalıdır.
- Ders ortamlarının uygun bir şekilde düzenlenmesine ve gerekli materyallerin önceden hazırlanmasına özen gösterilmelidir.
- Eğiticiler tarafından kursiyerlere ileri okuma listeleri verilmelidir.

ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

- Hitabet ve dini hitabet kavramları açıklanarak, hutbenin nasıl sunulması gerektiğine dair kursiyerlerin yeterli düzeyde bilgilendirilmesi sağlanacaktır.
- Ses aralıkları, sınırları ve potansiyeli, sesi ve ses organlarını tanıma, ses sağlığını koruma, diyafram nefesi ve doğru nefes alma, sesin günlük ve mesleki kullanımındaki önemi, sesi sınırları dâhilinde tüm genişliği ile kullanma vb. hususlarda kursiyerler de farkındalık oluşturulacaktır.
- Diyafram egzersizleri uygulamalı olarak kursiyerlere öğretilacaktır.
- Türkçe kullanımı diksiyon ses nefes ve mikrofon kullanımına yönelik başlıklarla ilgili eğitici tarafından kursiyerlere mutlaka ders dışı uygulama ödevleri verilerek takibi yapılacaktır.
- Kursiyerlere mikrofonu doğru ve etkin kullanma becerisi kazandırılacaktır.
- Kurs başında kursiyerlerin hutbe iradları kayıt altında alınarak eğitim

sonundaki seviyesi ile karşılaştırılarak değerlendirilmesi sağlanacaktır.

- Örnek hutbelerin değerlendirilmesi başlığı altında DİB hutbe iradı konusunda ön plana çıkmış personelin hutbeleri, sınıf ortamında kursiyerlere izletilerek hutbe adabı, duaları, Türkçe'nin kullanımı vb. hususlarda değerlendirmeler yapılacaktır.
- Hutbe uygulamaları başlığı altında kursiyerlerin sınıf ortamında irad ettikleri hutbelerin diğer kursiyerler ve eğitim görevlisi tarafından değerlendirilmesi yapılacaktır.
- Hutbe sunumunda yaşanan yaygın hatalara dikkat çekilerek, örnekler çerçevesinde doğru uygulama biçimlerine yer verilecektir.
- Hutbe sunumunda Başkanlığımız web sitesi, Diyanet TV ve Başkanlığımızca hazırlanan görsel ve işitsel materyallerden faydalanılacaktır.
- Hutbe uygulamaları hutbe izleme ve değerlendirme formları dikkate alınarak gerçekleştirilecektir.

PROGRAMIN İÇERİĞİ

S. NO	TEORİK ALAN	KREDİ
1.	✓ İrşat Yöntemi Olarak Hutbe ve Hatiplik <ul style="list-style-type: none"> • Hutbe: Tarihçesi, Din Hizmetlerindeki Yeri ve Önemi • DİB Hutbe Mevzuatı	2
2.	✓ Hutbe Çeşitleri ve Adabı <ul style="list-style-type: none"> • Cuma ve Bayram Hutbesi • Hutbe Duaları • Hutbe Adabı	2
3.	✓ Hatibin Temel Nitelikleri <ul style="list-style-type: none"> • Etkili İletişim ve Sunum Becerisi • Göz İlişkisi • Yüz İfadesi • Beden Duruşu • Kurumsal Temsil • Giyim Kuşam	2
4.	✓ Ses ve Nefes Kullanımı <ul style="list-style-type: none"> • Diksiyon ve Telaffuz • Ses ve Oluşumu • Doğru Nefes ve Nefes Alma Yöntemleri • Sesin Kullanım Tekniği • Diyafram Çalışması • Nefes Egzersizleri • Ses Sağlığı • Etkili ve Doğru Mikrofon Kullanımı<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mikrofon Çeşitleri (Dudak, Telsiz, Yaka, Yakın) ▪ Sesi Ayarlama ve Nefesi Kullanma ▪ Mikrofon Tutma ✓ Ses Sistemi ve Teknik Altyapının Önemi	4

5.	✓ Türkçeyi Kullanma ve Güzel Konuşma Becerisi <ul style="list-style-type: none"> • Türkçenin Sesleri • Ses Kullanımı ve Alıştırmaları • Yazı Dili ile Konuşma Dili Arasındaki Farklar • Artikülasyon (Boğumlanma-Anlaşılabilirlik) • Konuşmada Akıcılık-Ulama • Durak • Vurgu ve Tonlama • Metni Doğru Okuma	4
6.	✓ Hutbe Sunumunda Yapılan Yaygın Hatalar <ul style="list-style-type: none"> • Hutbe Adabına Dikkat Etmeme • Arapça Metinlerin Telaffuzu ile İlgili Hatalar • Türkçe Metinlerin Telaffuzu ile İlgili Hatalar • Muhtevayı Yeterince Kavrayamama • Hutbe Metnini Önceden Okumama • Kılık-Kıyafete Özen Göstermeme • Yüksek Sesle veya Monoton Bir Şekilde Hutbeyi Sunma • Kurumsal Temsile ve Minberin Mehabetine Uymayan Söz, Hal ve Davranışlarda Bulunma	2
7.	✓ Hutbe İle İlgili Fıkhi Konular	2
UYGULAMA ALANI		
8.	✓ Hutbe Uygulamaları ve Değerlendirilmesi <ul style="list-style-type: none"> • Kursiyerler Tarafından Örnek Hutbe Sunma ve Değerlendirme	6
TOPLAM		24

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

- Diyanet İşleri Başkanlığı hizmet içi eğitim yönetmeliği hükümlerine göre ölçme ve değerlendirme yapılır.

YARARLANILABİLECEK KAYNAKLAR

- Dini Hitabet (Çeşitleri, İlkeleri, Örnekleri), Prof. Dr. İsmail Lütfi Çakan, İFAV Yayınları.
- Din Görevlisi Rehberi, DİB Yayınları.
- Minberden Öğütler I-II-III, DİB Yayınları.
- Hakikate Çağrı Hutbe, DİB Yayınları.
- <https://dinhizmetleri.diyamet.gov.tr/kategoriler/yayinlarimiz/hutbeler>
- <https://dinhizmetleri.diyamet.gov.tr/kategoriler/yayinlarimiz/hutbeler/hutbe-dualar%C4%B1>
- Diyanet İşleri Başkanları Din Hizmetleri Uygulama Genelgesi, <https://hukukmusavirligi.diyamet.gov.tr/Documents/DinHizmetleriUygulamaGenelgesi.pdf>
- Alanla İlgili Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları ve Eğiticiler Tarafından Hazırlanan Ders Notları.